

Klaagmuur

‘Door ons gedeelde verleden hebben we tenminste nog een toekomst,’ zei mijn vrouw toen we langs de Amstel liepen en ze gaf een vluchtige kus op mijn wang.

‘Ben benieuwd wie van ons zich dit moment het langst zal herinneren,’ vroeg ik me hardop af.

Een ongrijpbaar besef van eeuwigheid welde in me op, waar ik me hevig tegen verzette. Ook dat nog, zo’n gevoel van verlichting, dat kon ik helemaal niet gebruiken. Wat mijn vrouw dacht wist ik niet en durfde ik niet te vragen, bang om ik weet niet wat overhoop te halen.

We deden nog maar weinig samen. We ondernamen sowieso niet veel. In leven blijven en de dagelijkse beslommeringen kostte al veel energie. Meer leven betekende sneller opgebrand dus eerder dood, dachten we. De laatste twee gezamenlijke uitjes betroffen de aangifte van onze, vlak voor de geboorte overleden, kinderen en dik twee jaar later, een bezoek aan het door Liebeskind ontworpen namenmonument, Amsterdams eigen klaagmuur. Geen opbeurende bezigheden. Daarom trakteerden we onszelf daarna in beide gevallen op een kop koffie in een aanpalend café om het op een uitje te laten lijken.

‘Ben je al gaan kijken?’ appte mijn broer.

‘Waarnaar?’ vroeg ik verbaasd. Wat had ik in g’dsnaam gemist?

‘Ik bedoel dat namenmonument. Ik dacht dat het je wel zou interesseren.’

‘O, je bedoelt die klaagmuur in de Weesperstraat,’ zei ik.

Mijn broer stuurde foto’s op van ‘ons’ gedeelte. Hij stond er zelf voor. Ik zag de bakstenen met daarop de namen van mijn grootouders en al hun neven, nichten, ooms en tantes op mijn telefoon.

‘Nou, van zoveel stenen kan je een kleine garagebox neerzetten,’ appte ik terug. Ik ontving een smiley met een paarse davidsster.

‘Jammer alleen dat ma’s familie uitkijkt op de keuken en de toiletten van het café,’ voegde hij er aan toe.

‘Achteraf reclameren is er niet bij, dat kan je vergeten,’ typte ik. ‘Ze gaan die stenen echt niet meer verplaatsen. Vluchten kan niet meer. Staat je naam eenmaal in die stenen gegraveerd, dan is het gebeurd. Eenmaal ingemetseld, blijft ingemetseld.’

‘Waar denk je dat de meeste steentjes lagen?’ vroeg mijn broer, doelend op de kiezels die volgens traditie op het graf gelegd konden worden.

‘Bij Anne Frank,’ schreef ik.

‘En bij wie lagen daarna de meeste steentjes?’ vroeg hij. Dat zou hij nooit kunnen raden, dacht mijn broer.

‘Bij Etty Hillesum,’ antwoordde ik zonder aarzelen.

‘G’dver, hoe weet jij dat?’ appte hij met zo’n teleurgesteld geel hoofdje.

‘Die twee vrouwen zijn het meest geliefd bij gojim,’ antwoordde ik. ‘Vooral Etty Hillesum appelleert het meest aan de christelijke waarden van de andere wang. Vergeving en zelfopoffering, dat begrijpt men.’ De autocorrectie maakte ‘godin’ van ‘gojim’, bijna de tegenovergestelde betekenis.

‘Het deed me niets,’ beet ik het spits af, wachtend op de koffie.

Mijn vrouw zei niets. Zij was na al die jaren bekend met mijn eeuwig tegendraadse opvattingen.

‘En die spiegels, echt op de grens hoor,’ zei ik.

Het schrille contrast tussen muren van zorgvuldig gebakken bakstenen en die dozen van rookglas die de voorbijtrekkende wolken en de omgeving weerspiegelen, vond ik stuitend.

‘En dan die helwitte kiezelstenen!’ zei ik. ‘Hadden ze niet gewoon grijze of bruine kiezels kunnen nemen? Desnoods vuursteen.’

‘Ach wat kan jou het schelen. Je wilde niet eens gaan...’ zei mijn vrouw.

‘En heb je die mannen gezien die er tussendoor scharrelden in lichtgevende vesten met de tekst “kunstwacht” op hun rug die de boel schoonspoten?’ zei ik. ‘Was het een film van Alex van Warmerdam geweest, dan zou je het ook geloven. Alsof die kunstwacht de opdracht hadden de eeuwigdurende herinnering aan de schuld van het meeheulen weg te poetsen.’

‘Ach, die zijn ook maar gewoon te werk gesteld,’ vergoelijkte mijn vrouw, die het altijd opneemt voor de onderdrukten.

‘Dat zei mijn moeder ook altijd,’ zei ik.

‘Daarom zei ik het ook,’ grapte ze giechelend.

‘Ben benieuwd hoelang het heel blijft,’ vroeg ik me hardop af.

‘Nou, ik vond het wel mooi, zei mijn vrouw, ‘mij raakt het wel, al die namen... verschrikkelijk.’

‘Kan jij even afrekenen?’ vroeg ik aan mijn vrouw. ‘Ik heb de vorige keer al betaald.’

Zij liep naar binnen om af te rekenen en uitgebreid gebruik te maken van het toilet met uitzicht op het namenmonument, *the wall of shame*. Mijn blik dwaalde af naar de overkant van de Weesperstraat, naar De Weesper, zoals het betonnen gebouw wordt genoemd. Op de benedenverdieping bevond zich ooit de mensa, waar ik haar mee naartoe had genomen om indruk te maken en haar te versieren, lang voordat het leven ons te grazen zou nemen.